

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАПИСАННЯ ПРИКІНЦЕВИХ РОЗДІЛІВ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ
(на прикладах англомовних дослідницьких статей)

13. Genc, B. & Bada, E. (2015). The relationship between cultural intelligence and foreign language learning attitudes of Turkish prospective English language teachers. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15 (1), pp. 199–206.
14. Holliday, A. (2018). Intercultural communication and ideology. Routledge.
15. Hsu, C.C. & Sandford, B.A. (2007). The Delphi technique: Making sense of consensus. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 12 (10), pp. 1–8. <https://doi.org/10.7275/r2d21v09>.
16. Hu, G. (2018). Multiculturalism and intercultural communication in language education: Implications for English as a foreign language (EFL) teaching in China. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 27 (2), pp. 87–97.
17. Kim, S.J. & Shin, J.Y. (2018). Teaching materials for intercultural competence in the Korean English as a foreign language context. *Language Teaching Research*, 22 (6), pp. 678–694.
18. Kinginger, C. (2013). Enhancing language learning through effective intercultural communication. In M.H. Long & C.J. Doughty (Eds.). *The handbook of language teaching* (pp. 349–366). Oxford: Wiley-Blackwell.
19. Kovács, Á.M. & Mehler, J. (2009). Cognitive gains in 7-month-old bilingual infants. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 106 (16), pp. 6556–6560.
20. Kramersch, C. (2014). Teaching foreign languages in an era of globalization: Introduction. *The Modern Language Journal*, 98 (1), pp. 296–311.
21. Kramersch, C. (2018). Culture in language learning and teaching. *The Modern Language Journal*, 102 (S1), pp. 314–326.
22. Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D.G. & The PRISMA Group. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement. *PLOS Medicine*, 6 (7), e1000097. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000097>
23. Wang, Y. & Zhang, Y. (2019). Exploring the role of cultural identity in foreign language learning: A narrative inquiry. *Journal of Language, Identity & Education*, 18 (2), pp. 114–127.
24. Yang, C.H. & Zhang, L.J. (2020). An exploration of culture in Chinese as foreign language textbooks: Perspectives of EFL teachers in Taiwan. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 41 (5), pp. 428–442.

Стаття надійшла до редакції 22.02.2023

УДК 378.81'24.111

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277508>

Тамара Бабенко, кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов факультетів
психології та соціології Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАПИСАННЯ
ПРИКІНЦЕВИХ РОЗДІЛІВ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ
(на прикладах англомовних дослідницьких статей)

Інтеграція українських вчених у міжнародний науковий простір ставить свої вимоги до написання наукових статей, тому формування навичок структуривання наукових робіт є найважливішим завданням курсу “Академічне англомовне письмо” в аспірантурі. Написання кінцевої частини дослідницької статті викликає певні труднощі у зв’язку з особливостями структуривання цього розділу в англомовних працях. Аналіз статей високорейтингових світових видань уможливив визначити обсяг та змістове навантаження розділу “Дискусія” як неодмінного складника дослідницької статті та надати варіанти структуривання прикінцевих частин (“Дискусії” та “Висновків”) залежно від їхнього статусу – як окремого структурного розділу, підрозділу або абзацу без заголовка в межах іншого розділу.

Ключові слова: англомовне дослідницьке письмо; кінцеві розділи статті; розділ “Дискусія”; розділ “Висновки”; структуривання прикінцевого розділу; структурні компоненти (кроки).

Таб. 2. Літ. 7.

Tamara Babenko, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Head of the Foreign Languages Department of
Psychology and Sociology Faculties, Institute of Philology
Kyiv Taras Shevchenko National University

THEORY AND PRACTICE OF WRITING
A CONCLUDING PART FOR THE ENGLISH RESEARCH ARTICLE
(on the examples of English journal articles)

Integration of Ukrainian scientists into the world scientific space puts forward the requirements of adhering to the rules for structuring research articles accepted in the English-speaking countries. Hence, many higher educational institutions introduced a new discipline – English Academic Writing into the teaching process of non-language faculties, which motivated Ukrainian researchers to explore the problem of forming academic writing competencies. However, the issue of structuring concluding parts of scientific articles remains challenging for Ukrainian post-graduates who are starting the scientific career and want to share their findings with the colleagues abroad. Some difficulties appear because of the peculiarities of structuring concluding parts

for research papers in the articles published abroad. It concerns, first of all, the Discussion and Conclusion sections. Though some of the Discussion moves are provided in Ukrainian journal articles either in the Results or Conclusion, they are not separated structurally. Based on the analysis of sociology, psychology and linguistics journal articles, we prove that the Discussion is the unavoidable and crucial part in any research article, and moreover it can perform the role of the concluding part in case it includes the structural components of the Conclusion. Besides, we identify the moves of both potentially concluding sections – the Discussion and Conclusion differentiating between their compulsory and optional moves. Though the article analyses linguistics, sociology and psychology journal articles, it does not consider any disciplinary perspective.

Keywords: English Academic Writing; journal article's concluding parts; the Discussion section; the Conclusion; structuring the Discussion; structuring the Conclusion; moves.

Постановка проблеми. Вимоги до структурування наукових статей, які публікують у високорейтингових світових виданнях, дещо різняться з відповідними вимогами українських наукових журналів. Оскільки національна дослідницька думка дедалі більш інтегрується у світову, актуальним стає ознайомлення з цими вимогами аспірантів, які пов'язують майбутній шлях з науковою діяльністю. З метою підготовки молодих вчених, спроможних здійснювати усну та письмову комунікацію з колегами інших країн, в Україні на багатьох нелінгвістичних факультетах закладів вищої освіти запроваджено курс академічного англomовного письма. Одним із завдань більшості робочих навчальних програм з академічного письма для здобувачів освітньо-наукового рівня *Доктор філософії* стало формування вмінь структурувати різні види наукових робіт за фаховою тематикою, зокрема, й наукові статті. Як показує досвід викладання дисципліни *Академічне англomовне письмо*, написання й структурування підсумкової частини статті стає викликом для багатьох аспірантів. Причина цього полягає у тому, що статті, які публікують у західних наукових виданнях, як правило, містять окремий розділ – *Дискусія*, не притаманний науковим статтям, що друкуються на теренах України, попри фактичну наявність дискусії як у змісті статті, так і в описі результатів експериментів та у висновках.

Метою цієї статті є аналіз структурних особливостей прикінцевих частин академічної статті – *Дискусії* або/та *Висновків* – на основі теоретичних праць англomовних науковців і на прикладах англomовних наукових статей.

Аналіз основних досліджень. Структурні та стильові особливості написання наукової статті не втрачають актуальності, починаючи з кінця минулого століття (А. Хопкінс та Т. Дудлі-Еванс, 1988; Дж. Свейлз, 1993; Дж. Свейлз та К. Фік, 1994; О'Коннор, 1995; М. Дочерті та Р. Сміт, 1999). Методичні праці науковців ХХ ст. заклали фундамент для подальших досліджень питань щодо структурування наукових робіт у ХХІ ст. (М. Міхел, 2012; Х. Бастуркмен, 2012; М. Дернтл, 2014; А. Хофман, 2013; Р.Ф. Віейра, Р.К. де Ліма, С.П. Міцубуті, 2019; Х. Колфілд, 2022). Всі зазначені автори розглядають *Дискусію* як невід'ємний структурний розділ дослідницької праці. Проте міркування щодо розділу

Висновки різняться. Якщо більшість науковців вважають *Дискусію* завершальним розділом статті, який може містити лише один-два абзаци, присвячені суто висновкам (М. Дочерті та Р. Сміт, 1999; Л. Міхел, 2012; Х. Бастуркмен, 2012; А. Хофман, 2013; М. Дернтл, 2014; Р.Ф. Віейра, Р.К. де Ліма, С.П. Міцубуті, 2019), то окремі автори дотримуються думки, що висновки можуть утворювати самостійний структурний розділ (А. Хопкінс та Т. Дудлі-Еванс, 1988; Дж. Свейлз та К. Фік, 1994; Х. Колфілд, 2022).

Розглянемо питання щодо місця і структури *Дискусії* у науковій статті. Перші дослідники цієї проблематики у своїх науково-теоретичних та науково-методичних працях визначали загалом десять структурних компонентів (кроків), притаманних цьому розділу, проте не всі з них вважали обов'язковими. Одна з перших робіт зі структурування *Дискусії* пропонує такі кроки: фонові інформація, повідомлення про результати дослідження – основні та неочікувані; посилання на попередні результати та порівняння їх з отриманими; трактування незадовільних результатів; надання прикладів; умови, гіпотези або твердження; рекомендації й обґрунтування (А. Хопкінс та Т. Дудлі-Еванс, 1988). М. Дочерті та Р. Сміт (1999) також розглядають *Дискусію* як кінцевий розділ статті та підтримують запропоноване А. Хопкінсом та Т. Дудлі-Евансом (1988) структурування, за винятком другорядних та неочікуваних результатів дослідження. На відміну від попередніх авторів, Свейлз та Фік (1994) визнають *Висновки* окремим розділом, до якого долучають основні результати, теоретичні та практичні механізми їх застосування, плани щодо майбутніх або подальших досліджень означеної проблеми. Отже, англomовні науково-теоретичні та науково-методичні праці зі структурування дослідницьких статей минулого століття визнають *Дискусію* невід'ємним та, навіть, кінцевим розділом, що налічує біля десяти кроків, які поділяються на необхідні й необов'язкові.

У ХХІ ст. дослідження структури наукової статті ґрунтується на попередньо отриманих результатах та поглиблене розуміння як загального структурування *Дискусії*, так і її кроків. У науково-методичній праці *Як написати наукову статтю з медицини* Л. Міхел (2012) зазначає, що *Дискусія* є її найважливішою та підсумковою частиною, її серцем, що показує, як отримані результати допомагають від-

повісти на питання, які були поставлені у вступі, та як ці результати інтегруються в наявні знання. Міхел пропонує зупинитися лише на головній меті, адже увага до другорядних деталей буде, на його думку, притьмарювати основний результат. Автор статті визначає такі основні смислові компоненти *Дискусії*: нагадування про гіпотезу та завдання дослідження, що були зазначені у вступі; пояснення того, як отримані результати корелюються з очікуваними – позитивними, негативними, або такими, що суперечать уже опублікованим даним; обмеження означеного дослідження; питання, які потребують подальшої уваги науковців; наголошення на важливості отриманих результатів та окреслення механізмів їхнього застосування на практиці [6, 331–332]. Запропоновані кроки *Дискусії* дають змогу прослідкувати її тісний зв'язок зі *Вступом*, адже для написання цього розділу автор повертається до гіпотези й завдань, що були сформульовані у вступі, надає аргументовану відповідь на кожне проблемне питання та підкріплює свої твердження отриманими результатами дослідження.

Схематична структура написання *Дискусії* (Х. Бастуркмен, 2012) розрізняє між необхідними та необов'язковими кроками цього розділу. Згідно з її дослідженнями, фонові інформація із зазначенням мети дослідження та методології не є доцільною. Проте результатам дослідження надається пильна увага: услід за повідомленням про кожен отриманий результат надається коментар, роз'яснення, порівняння з вже наявними даними та його оцінювання. Така послідовність кроків повторюється щодо кожного наступного результату й, отже, всім з них надається індивідуальна увага. Х. Бастуркмен пропонує й, так звані, “суб-кроки” для трактування отриманих даних дослідження, а саме, альтернативні точки зору інших науковців (з посиланням на ці джерела), за якими надається висновок, що містить оцінне судження про запропоноване трактування [1, 137].

Науково-методична праця *Основи написання й публікації дослідницьких робіт* М. Дернтла (2014) надає структурну модель наукової роботи у вигляді “Пісочного годинника”, де кінцевим розділом також є *Дискусія* (ст. 108). Смислові компоненти *Дискусії* переважно збігаються з тими, що визначив Л. Міхел (2012), але автор особливо наголошує на побудові змісту *Дискусії* навколо порівняння отриманих даних з попередніми дослідженнями у межах заданої проблематики. Ця точка зору зближує його погляд на структурування розділу *Дискусія* з Х. Бастуркмен (2012) та А. Хофманом (2013), проте останній, як і Л. Міхел (2012), дотримується думки щодо необхідності обговорювання другорядних і неочікуваних результатів з пропозиціями щодо подальших досліджень.

Отже, аналіз сучасних науково-теоретичних та науково-методичних праць з написання дослідни-

цьких статей [1; 2; 3; 5; 6; 7] дає підставу зробити висновок, що *Дискусія* є обов'язковим структурним розділом, що побудований навколо таких смислових компонентів (кроків):

1. Обговорення гіпотези дослідження з метою її підтвердження або спростування.

2. Підтвердження згаданої у вступі актуальності дослідження.

3. Відповіді на проблемні питання, поставлені у вступі.

4. Обговорення результатів дослідження відповідно до поставлених завдань та у порівнянні з даними, що були попередньо отримані іншими науковцями.

5. Трактування й інтерпретація другорядних та неочікуваних результатів у порівнянні з опублікованими.

6. Наголошення на найбільш вагомих результатах дослідження і механізмах їхнього застосування у теорії та на практиці.

7. Обмеження або зазначення окремих аспектів проблеми, які не були метою цього дослідження.

8. Пропозиції щодо подальших досліджень з обраної проблематики.

Перелічені кроки розділу *Дискусія* показують залежність структурних компонентів 1–4 від *Вступу* – першого розділу статті та методології досліджуваної проблеми. Натомість кроки 5–7 пов'язані з отриманими результатами дослідження та з уже здобутими знаннями. Висновки не завжди утворюють самостійний розділ або підрозділ, але змістовно присутні та складають один-два абзаци у структурі розділу *Дискусія*, в яких йдеться про механізми застосування на практиці основних результатів та надаються пропозиції щодо подальших досліджень. Проте *Висновки* як самостійний структурний розділ виконують ширші завдання, а саме: перефразовують тезу дослідження й надану аргументацію, а також узагальнюють отримані результати дослідження.

Розглянемо на прикладах наукових статей, що були опубліковані в англomовних журналах *Frontiers in Psychology*, *Frontiers in Sociology*, *Psychology Research and Behavior Management*, *UHBAB (International peer-reviewed journal of humanities and academic science)*, *Addictive Behaviors*, *IJELT (International Journal of English Language Teaching)*, як відбувається структурування кінцевих розділів (*Дискусії* та/або *Висновків*) та яким є обсяг цих частин у порівнянні із загальним обсягом статті (Таблиця 1).

Отримані результати аналізу структури англomовних наукових дослідницьких статей підтверджують актуальність наших висновків щодо написання розділу *Дискусія*. Як доводять отримані дані, 80 % наукових статей мають розділ *Дискусія*, який часто вбирає в себе й висновки, виконуючи, отже, роль підсумку. *Висновки* як самостійний розділ, що має відповідний заголовок, слідує безпосередньо за

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАПИСАННЯ ПРИКІНЦЕВИХ РОЗДІЛІВ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ
(на прикладах англomовних дослідницьких статей)**

Дискусією у 60 % статей. Лише окремі праці (20 %) не містять *Дискусії*, а *Висновки* виконують роль прикінцевого розділу, у складі якого знаходимо деякі змістовні кроки дискусії (Таблиця 1).

Обсяг *Дискусії* як підсумкової частини статті може становити 15–34 % від загального обсягу й, певною мірою, залежить від кількості отриманих та обговорюваних результатів дослідження. У такому

випадку стислі висновки (1–2 %) можуть бути сформульовані у підрозділі з відповідним підзаголовком або без нього. Незмінним залишається місце *Дискусії* – її місце завжди за розділом, що розглядає результати дослідження. *Висновки* як окремий структурний розділ статті, в основному, є досить розлогим (від 9 % до 15 %), адже висвітлює ширше коло питань, які ми розглядаємо нижче (Таблиця 1).

Таблиця 1

Співвідношення загального обсягу статті до її прикінцевих розділів

№ з/п	Назва статті, автор	Обсяг статті	Обсяг розділу <i>Дискусія</i>	Обсяг розділу <i>Висновки</i>	Назва журналу, індексація
1	Relative influence of perceived peer and family substance use on adolescent alcohol, cigarette, and marijuana use across middle and high school (M.S. Shuler et al.)	5475	1476 (27 %)	–	Addictive Behaviors Scopus
2	Relapse after inpatient substance use treatment: A prospective cohort study among users of illicit substances (H.W. Andersson et al.)	6244	764 (12 %)	49 (0,8 %)	
3	Emotional Dysregulation Psychiatric Disorders Review (Paulus et al.)	7629	2256 (30 %)	–	Frontiers in Psychology Scopus
4	The Role of Spirituality and Religiosity in Subjective Well-Being of Individuals With Different Religious Status (D. Villani et al.)	6863	1405 (20 %)	787 (11 %)	
5	Expanding emotional capital in court (Nordquist and Bergman, 2023)	9154	–	820 (9 %)	Frontiers in Sociology Scopus
6	The homeless population during the COVID-19 syndemic: Inequities, practices of social resilience, and social reintegration strategies (Bova R., 2022)	7462	1142 (15 %)	–	
7	Do Organizational Policies Narrow Gender Inequality? Novel Evidence from Longitudinal Employer–Employee Data (Zimmermann, Florian, and Matthias Collischon, 2023)	9464	–	1416 (15 %)	Sociological Science Index DOAJ
8	Examining the influence of psychological well-being, religious worldviews and self-confidence on family leadership orientation (M.B. Bulut)	3013	1029 (34 %)	–	UHBAB Index Copernicus
9	English for Academic Purpose: A Tool for Enhancing Students' Proficiency in English Language Skills (E.C. Sharndama et al.)	4837	1636 (34 %)	837 (17 %)	IJELT Index Copernicus
10	Effect of flipped learning method on the writing skill of EFL Saudi students during the covid-19	4765	427 (9 %)	76 (1,6 %)	

Звернемося до структурної композиції підсумкових розділів у текстах статей 1–10 та розглянемо три варіанти структурування за умови, що: 1) *Дискусія* завершує статтю; 2) *Висновки* виконують роль прикінцевого розділу, в якому дискусія обіймає кілька абзаців; 3) самостійний структурний розділ *Висновки* вміщений за розділом *Дискусія* та підсумовує зміст статті. Результати аналізу текстів показують, що кроки, притаманні прикінцевим розділам статті, можна поділити на неодмінні та необов'язкові. До перших належать завдання та основні результати дослідження; коментар і порівняння з відповідними даними, що були отримані іншими

дослідниками означеної проблеми; обмеження, тобто питання, які не були розглянуті у межах дослідження, та питання, які потребують подальшого вивчення. До необов'язкових кроків ми долучаємо обговорення другорядних та неочікуваних результатів; акцентування на важливості отриманих даних і найсильніших сторонах дослідження; пропозиції щодо механізмів теоретичного і практичного застосування результатів дослідження та надання рекомендацій (Таблиця 2).

Звернемося до структурної композиції завершальних розділів у текстах статей 1–10 та розглянемо три варіанти структурування за умови, що:

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАПИСАННЯ ПРИКІНЦЕВИХ РОЗДІЛІВ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ
(на прикладах англomовних дослідницьких статей)**

1) *Дискусія* є підсумком праці, 2) *Висновки* виконують роль завершального рубрикованого розділу, проте дискусія стає одним з його рубрикованих або нерубрикованих кроків, 3) рубрикований розділ *Висновки* йде за *Дискусією* та завершує статтю. Результати аналізу текстів показують, що кроки, притаманні завершальним розділам статті, можна поділити на неодмінні (завдання дослідження; основні результати дослідження, коментар та порівняння з відповідними даними, що були попередньо

отримані іншими дослідниками означеної проблематики; обмеження, тобто питання, які не були розглянуті у межах цього дослідження; питання, що потребують подальшого вивчення) та необов'язкові (обговорення другорядних і неочікуваних результатів; акцентування на важливості отриманих даних та найсильніших сторонах дослідження; механізми теоретичного і практичного застосування результатів дослідження, надання рекомендацій) (Таблиця 2).

Таблиця 2

Структурні компоненти (кроки) прикінцевих розділів статті

Кроки <i>Дискусії</i> (за відсутності розділу <i>Висновки</i>)	Кроки <i>Висновків</i> (за відсутності розділу <i>Дискусія</i>)	Кроки <i>Висновків</i> (за наявності розділу <i>Дискусія</i>)
1. Завдання дослідження. Основні результати.	1. Основні результати.	1. Основні висновки.
2. Результати дослідження (згідно із завданнями) у порівнянні з даними, отриманими іншими дослідниками цієї проблеми.	2. Обговорення основних результатів дослідження у порівнянні з даними, отриманими іншими дослідниками цієї проблеми.	2. Обмеження.
3. Відповідь на першу гіпотезу (у порівнянні зі здобутими знаннями)	3. Обмеження.	3. Питання, що потребують подальших досліджень.
4. Відповідь на другу гіпотезу (за наявності).	4. Пропозиції для подальших досліджень.	4. Механізми практичного застосування отриманих результатів.
5. Другорядні та неочікувані результати.		5. Найсильніші сторони дослідження.
6. Найсильніші сторони дослідження.		6. Рекомендації
7. Обмеження та питання, що потребують подальших досліджень.		
8. Наголошення на важливості отриманих даних.		
9. Механізми застосування отриманих результатів.		
10. Рекомендації.		

Висновки. Грунтуючись на англomовних автентичних джерелах та на прикладах академічних статей з психології, соціології та лінгвістики, які були опубліковані у високорейтингових світових наукових журналах, нами було проаналізовано теоретичні та практичні аспекти структурування підсумкової частини академічної статті. Результати дослідження дають підставу стверджувати, що роль прикінцевих розділів можуть виконувати як *Дискусія*, так і *Висновки*, проте *Дискусія* у дослідницьких статтях є більш доцільною, адже її структурні компоненти надають можливість довести актуальність й значущість дослідження, його найсильніші сторони у порівнянні з розвідками інших науковців і надати аргументи на користь отриманих даних, якщо вони

відрізняються від здобутих іншими науковцями. Крім того, було визначено кілька варіантів структурування *Дискусії* та *Висновків* за певними ознаками, а саме: якщо один або інший розділ є прикінцевим або один із них стає підрозділом чи структурним компонентом іншого розділу. Результати пропонованого дослідження допоможуть молодим науковцям дотримуватися правил структурування наукових статей відповідно до міжнародних вимог.

REFERENCES

1. Basturkmen, H. (2012). A genre-based investigation of discussion sections of research articles in dentistry and disciplinary variation. *Journal of English for Academic Purposes*, 11 (2), pp. 134–144. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2011.10.004> [in English].

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО
І СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДІВ ДО РОЗВИТКУ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ
ЗАСОБАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ**

2. Caulfield, J. (2022, December 07). *Writing a Research Paper Conclusion. Step-by-Step Guide*. Scribbr. Retrieved March 31, 2023, from <https://www.scribbr.com/research-paper/research-paper-conclusion/> [in English].

3. Derntl, M. (2014). Basics of research paper writing and publishing. *International Journal of Technology Enhanced Learning*, 6 (2), p. 105. <https://doi.org/10.1504/ijtel.2014.066856> [in English].

4. Docherty, M. & Smith, R. (1999). The case for structuring the discussion of scientific papers: much the same as that for structuring abstracts. *British Medical Journal*, 318 (7193), pp. 1224–1225. DOI: 10.1136/bmj.318.7193.1224 [in English].

5. Hofmann, A.H. (2014). *Scientific writing and communication: papers, proposals, and presentations*. New York, NY: *Oxford University Press*. [in English].

6. Michel, L.A. (2012). How to prepare a scientific surgical paper: a practical approach. *Acta Chirurgica Belgica*, 112 (4), pp. 323–339. [in English].

7. Vieira, R.F., Lima, R.C. & Mizubuti, E.S. (2019). How to write the discussion section of a scientific article. *Acta Scientiarum. Agronomy*, 41 (1), p. 42621. <https://doi.org/10.4025/actasciagron.v41i1.42621> [in English].

Стаття надійшла до редакції 14.03.2023

УДК 378.09:796.2/3

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277509>

Віра Базильчук, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницького національного університету

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО
І СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДІВ ДО РОЗВИТКУ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ
ЗАСОБАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ**

У статті на основі компаративного аналізу наукової літератури здійснено аналіз особливостей застосування культурологічного і синергетичного підходів до розвитку рухової активності студентів засобами спортивних ігор в освітньому середовищі університету. З'ясовано, що застосування культурологічного підходу до розвитку рухової активності студентів в освітньому середовищі університету спрямована на підготовку здобувача вищої освіти як носія загальної культури та культури зміцнення і збереження здоров'я, задля успішної самореалізації у професійній й особистій життєдіяльності. Розкрито сутність реалізації синергетичного підходу для спрямування освітнього процесу з фізичного виховання на розвиток рухової активності студентів як необхідну складову інноваційних процесів у освіті.

Ключові слова: культурологічний підхід; синергетичний підхід; розвиток; рухова активність; студенти; засоби спортивних ігор; освітнє середовище університету.

Лім. 13.

Vira Bazylchuk, Ph.D. (*Physical Education and Sports*), Associate Professor,
Associate Professor of Theory and Methods of Physical Education and Sports
Khmelnyskiy National University

**FEATURES OF THE APPLICATION OF A CULTURAL AND SYNERGETIC APPROACH
TO THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' MOVEMENT ACTIVITY THROUGH
SPORTS GAMES IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE UNIVERSITY**

In the article, based on the study of scientific literature, an analysis of the peculiarities of the implementation of cultural and synergistic approaches to the development of motor activity of students by means of sports games in the educational environment of the university is carried out. It was found that the application of the cultural approach in the process of education, upbringing and self-development involves the student in cultural values. The implementation of the cultural approach in the study of the development of students' motor activity in the educational environment of the university is aimed at preparing a student, a future specialist, as a carrier of general culture and the culture of strengthening and preserving health, for the sake of successful self-realization in professional and personal life. The cultural approach to the formation of a culture of health is a culturally creative educational process in which the student and the teacher realize themselves as subjects of culture, and the content of physical education education is built in accordance with the values of life, health, and the realization of individual abilities.

The essence of the implementation of a synergistic approach to direct the educational process from physical education to the development of motor activity of students, as a necessary component of innovative processes in education, is highlighted. The role of the synergistic approach is to direct the educational process of physical education in a creative direction; on productive theoretical and health-preserving activities of student youth; to provide each subject with the opportunity to determine the individual trajectory of higher education; on the development of motor activity of students by means of sports games; to improve the teamwork of the teacher, the head of the sports club, physical culture teams and students.

Keywords: cultural approach; synergistic approach; development; motor activity; students; means of sports games; educational environment of the university.